

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

Затверджено на засіданні кафедри
Економіки підприємства та менеджменту
Протокол № 3 від 20 жовтня 2015 р.

**Програма
навчальної дисципліни
"ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВА"
для студентів усіх спеціальностей
усіх форм навчання**

Укладач: професор кафедри економіки
підприємства та менеджменту,
професор Гонтарева І.В.

Відповідальний за випуск
зав. каф. Шиян Д.В.

ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016

1. Вступ

Сучасний стан економічних процесів у світі, особливо в Україні, характеризується нестабільністю та пошуком нових парадигм розвитку виробництва, виробничих відносин і суспільства в цілому. Інтелектуалізація виробництва, скорочення життєвих циклів продукції і технологій, виникнення нових форм конкурентної боротьби, кооперації, альтернатив використання капіталу й одночасно вимоги уніфікації підходів до організації господарської діяльності, виснаження багатьох джерел природних ресурсів і погіршення екологічної обстановки – все це є комплексними проблемами розвитку підприємств, яким має відповідати методологія комплексного оцінювання ефективності, без якої неможливо здійснювати вибір стратегічних напрямів розвитку.

Необхідність комплексного оцінювання ефективності з урахуванням комплексу умов розвитку підприємств, систематизація й оцінювання цих умов як системи, визначення структури та складу впливу кожної з них, а також нагальність потреб в управлінні розвитком підприємства на основі інтегрального показника системної ефективності зумовлюють вивчення цієї дисципліни та застосування цих навичок в практичній діяльності сучасних підприємств. Перехід до світових стандартів освіти потребує від майбутнього спеціаліста бути компетентним при застосуванні сучасних інструментів оцінки ефективності розвитку підприємства.

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування системи професійних компетентностей щодо використання методів і інструментів комплексної оцінки ефективності розвитку підприємства.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

засвоєння сучасних підходів щодо оцінки ефективності та теоретичних засад комплексної оцінки ефективності розвитку; розвиток навичок практичного застосування технології оцінки ефективності розвитку підприємства; оволодіння методами й інструментами оцінки системної ефективності розвитку підприємства.

Об'єктом навчальної дисципліни є теоретичні концепції та методологія здійснення процесу оцінки ефективності розвитку у світі..

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система знань,

вмінь, і навичок щодо комплексної оцінки ефективності розвитку підприємства.

Пререквізити: вивчення даної навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши такі навчальні дисципліни, як: «Економіка підприємства», «Економічний аналіз», «Фінансовий аналіз» та ін.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

сутність сучасної теорії ефективності;

категоріальний апарат, цілі та завдання оцінки ефективності розвитку підприємства;

послідовність та зміст технології комплексної оцінки ефективності розвитку підприємства;

складові та структуру системи умов ефективності розвитку підприємства;

методи та методики оцінювання наявного потенціалу, результативності та функціональної організованості як ефективності розвитку підприємства;

методи оцінювання системи умов ефективності розвитку підприємства.

вміти:

здійснювати оцінку ефективності розвитку підприємства за допомогою різних методів;

проводити комплексну оцінку ефективності розвитку підприємства;

оцінювати умови ефективності розвитку підприємства з використанням різних методів;

здійснювати оцінку системної ефективності розвитку підприємства;

визначати вузькі місця в роботі підприємств різних видів економічної діяльності.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійною компетентністю, що наведена в табл. 1.

**Професійна компетентність, яка отримується студентами після
вивчення навчальної дисципліни**

Назва компетентності	Складові компетентності
Вибирати та застосовувати різні інструменти оцінки ефективності для прийняття рішення щодо розвитку підприємства в залежності від певної ситуації	Застосовувати понятійний апарат в процесі оцінки ефективності розвитку підприємства
	Оцінювати ефективність розвитку підприємства з використанням різних методів
	Застосовувати концепцію оцінки системної ефективності розвитку підприємства в сучасних умовах
	Здійснювати структурування умов системної ефективності розвитку підприємства
	Обґрунтовувати та застосовувати методи оцінювання наявного потенціалу
	Визначати та оцінювати функціональну організованість як умову ефективності розвитку підприємства
	Обґрунтовувати та застосовувати методи оцінювання результативності
	Здійснювати агрегування умов ефективності розвитку підприємства

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в таблиці 2.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин (5 кредитів ЄКТС). Форма підсумкового контролю – залік.

Таблиця 2

**Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни
"Оцінка ефективності розвитку підприємства"
за Національною рамкою кваліфікацій України**

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Пререквізити	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Визначення понятійного апарату оцінки ефективності розвитку підприємства					
Застосовувати понятійний апарат в процесі оцінки ефективності розвитку підприємства.	Визначення, види та структуру ефекту підприємства.	Сутність складових понятійного апарату оцінки ефективності розвитку підприємства.	Виявлення основних етапів формування комплексу економічних ефектів	Здатність аргументувати власну позицію щодо джерел ефектів, процесів їх перетворення та розподілу при формуванні економічних ефектів на підприємстві.	Прийняття управлінських рішень щодо формування комплексу економічних ефектів.
Тема 2. Аналіз існуючих підходів щодо оцінки ефективності розвитку підприємства					
Оцінювати ефективність розвитку підприємства з використанням різних методів	Сутність та зміст понять результат, витрати, потенціал, стейкхолдери.	Сутність сучасної теорії ефективності	Оцінки ефективності розвитку підприємства у сучасних умовах.	Здатність до групової взаємодії при оцінці ефективності діяльності підприємства.	Прийняття управлінських рішень щодо вузьких місць в розвитку підприємства.
Тема 3. Концепція оцінки системної ефективності розвитку підприємства					
Застосовувати концепцію оцінки системної ефективності розвитку підприємства в сучасних умовах	Концепція. Складові концепції. Система.	Основні положення концепції оцінки системної ефективності розвитку підприємства.	Обґрунтування системи умов виникнення та відтворення економічних ефектів	Здатність аргументувати власну позицію щодо застосування концепції оцінки системної ефективності.	Прийняття управлінських рішень щодо визначення системи умов ефективності діяльності підприємства.
Тема 4. Структура моделі системної ефективності розвитку підприємства					
Здійснювати структуру умов ефективності розвитку підприємства	Сутність понять структура, модель, потенціал і результативність.	Складові та структура системи умов ефективності розвитку підприємства	Оцінювання ефективності розвитку підприємства з використанням різних методів. Визначення заходів щодо усунення вузьких місць.	Здатність до групової взаємодії при аналізі й вирішенні проблем ефективності розвитку на підприємстві	Прийняття управлінських рішень щодо визначення прийомів оцінки й управління умовами ефективності підприємства

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5	6
Тема 5. Оцінка наявного потенціалу підприємства як складової системної ефективності					
Обґрунтовувати та застосовувати методи оцінювання наявного потенціалу	Сутність поняття потенціал. Види потенціалу.	Методи та методики оцінювання наявного потенціалу.	Оцінювання складових наявного потенціалу як умови ефективності розвитку підприємства. Визначення заходів щодо усунення вузьких місць в наявному потенціалі підприємства.	Здатність до групової взаємодії при оцінюванні складових наявного потенціалу.	Прийняття управлінських рішень щодо визначення вузьких місць в наявному потенціалі.
Тема 6. Оцінка функціональної організованості як складової системної ефективності					
Визначати та оцінювати функціональну організованість як умову ефективності розвитку підприємства	Сутність поняття функціонування, організованість.	Методи та методики оцінювання функціональної організованості.	Оцінювання складових функціональної організованості як умови ефективності розвитку підприємства. Визначення заходів щодо усунення вузьких місць в цій умові.	Здатність до групової взаємодії при оцінюванні складових функціональної організованості.	Прийняття управлінських рішень щодо визначення вузьких місць в функціональній організованості, що є умовою ефективності діяльності підприємства.
Тема 7. Оцінка результативності як складової системної ефективності розвитку підприємства					
Обґрунтовувати та застосовувати методи оцінювання результативності	Сутність поняття результативність. Показники результативності.	Методи та методики оцінювання результативності.	Оцінювання складових результативності як умови ефективності розвитку підприємства.	Здатність до групової взаємодії при оцінюванні складових результативності.	Прийняття управлінських рішень щодо визначення вузьких місць в результативності підприємства.
Тема 8. Методичне забезпечення оцінки системної ефективності розвитку підприємства					
Здійснювати агрегування умов ефективності розвитку підприємства	Сутність поняття агрегування.	Методи оцінювання системи умов ефективності розвитку підприємства.	Агрегування та дослідження умов ефективності розвитку підприємства.	Здатність аргументувати власну позицію щодо визначення методів агрегування умов ефективності розвитку підприємства.	Прийняття управлінських рішень щодо методів агрегування умов ефективності розвитку підприємства.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи оцінки ефективності розвитку підприємства

Тема 1. Визначення понятійного апарату оцінки ефективності розвитку підприємства

1.1. Основні етапи формування комплексу економічних ефектів.

Етап формування джерел економічних ефектів. Основні характеристики потоку функціональних перетворень. Основні елементи та процеси етапу розподілу та обміну. Характеристика етапу споживання. Матеріально-енергетичні потоки при формуванні комплексу економічних ефектів. Фінансові потоки при формуванні комплексу економічних ефектів. Інформаційні потоки при формуванні комплексу економічних ефектів.

1.2. Порівняльна характеристика понять «ефект» і «ефективність».

Сутність поняття «ефект». Сутність поняття «ефективність». Взаємозв'язок між поняттями «ефект» і «ефективність». Інтенсивні фактори формування ефективності розвитку підприємства.

1.3. Понятійний апарат комплексного оцінювання ефективності розвитку підприємства.

Визначення сутності і видів ефективності розвитку підприємства. Показники і критерії ефективності. Комплексне оцінювання ефективності розвитку підприємства.

Тема 2. Аналіз існуючих підходів щодо оцінки ефективності розвитку підприємства

2.1. Оцінка ефективності розвитку підприємства співвідношенням результати-витрати.

Сутність підходу результати-витрати. Показники ефективності розвитку підприємства. Переваги застосування підходу. Недоліки та межі застосування.

2.2. Оцінка ефективності розвитку підприємства як здатності використовувати свій потенціал.

Сутність підходу до оцінки ефективності розвитку підприємства як здатності використовувати свій потенціал. Показники ефективності розвитку підприємства. Переваги застосування підходу. Недоліки та межі застосування.

2.3. Теорія ефективності.

Оцінка ефективності розвитку підприємства на відповідність результатів цілям операції. Сутність підходу. Показники ефективності розвитку підприємства. Переваги застосування підходу. Недоліки та межі застосування.

2.4. Оцінка ефективності розвитку підприємства на основі стійкості розвитку.

Сутність підходу на основі стійкості розвитку. Показники ефективності розвитку підприємства. Переваги застосування підходу. Недоліки та межі застосування.

2.5. Оцінка ефективності розвитку підприємства як рівня задоволеності основних стейкхолдерів.

Сутність підходу до оцінки ефективності як рівня задоволеності основних стейкхолдерів. Показники ефективності розвитку підприємства. Переваги застосування підходу. Недоліки та межі застосування.

Тема 3. Концепція оцінки системної ефективності розвитку підприємства

3.1. Основні положення концепції оцінки системної ефективності розвитку підприємства.

Виявлення та узгодження індивідуальних та колективних прагнень стейкхолдерів. Врахування формальних і неформальних інституціональних обмежень. Формування інваріантної структури ефективності розвитку підприємства. Агрегування мір ефективності умов виникнення та відтворення ефектів при збереженні їхніх основних характеристик.

3.2. Система умов виникнення та відтворення економічних ефектів.

Сутність поняття «системна ефективність». Коротка характеристика результативності. Коротка характеристика наявного потенціалу та економічності. Коротка характеристика функціональної організованості та оперативності. Властивості системності при оцінці ефективності розвитку підприємства.

Змістовий модуль 2. Оцінка системної ефективності розвитку підприємства

Тема 4. Структура моделі системної ефективності розвитку підприємства

4.1. Структура моделі системи умов ефективності розвитку підприємства.

Взаємозв'язок процесів функціонування та розвитку. Структура моделі системи умов. Інформаційна характеристика умов ефективності розвитку підприємства. Структура функціонально-операційного центру як об'єкта управління ефективністю розвитку підприємства. Межі функціонально-операційного центру на різних рівнях підприємства.

4.2. Структура наявного потенціалу розвитку підприємства.

Порівняльна характеристика підходів щодо оцінювання наявного потенціалу розвитку підприємства. Елементи наявного потенціалу як умови розвитку підприємства. Методичні підходи до оцінювання складових наявного потенціалу. Архітектоніка потенціалу.

4.3. Формування системи показників оцінювання результативності розвитку підприємств.

Характеристика рівнів досягнення мети розвитку підприємства. Система показників оцінювання результативності підприємства.

4.4. Функціональна організованість процесу розвитку підприємства.

Сутність та коротка характеристика складових функціональної організованості як умови розвитку підприємства. Методичні підходи оцінювання функціональної погодженості вертикальних, горизонтальних і

сферичних зв'язків. Модель В. Врума. Критерії оцінки розвитку функціонально-операційного центру. Модель оцінки капітальних активів.

Тема 5. Оцінка наявного потенціалу підприємства як складової системної ефективності

5.1. Методичні підходи щодо оцінки складових наявного потенціалу розвитку підприємств.

Місце трудового потенціалу в формуванні умов ефективності розвитку підприємства. Методика розрахунку трудового потенціалу. Структура техніко-технологічної бази підприємства. Методика розрахунку потенціалу техніко-технологічної бази підприємства.

5.2. Оцінка економічності розвитку підприємства.

Складові економічності. Альтернативні затрати. Трансакційні затрати. Оцінювання затрат інтелектуальних ресурсів в процесі розвитку підприємства. Зведена схема оцінювання складових наявного потенціалу розвитку підприємств.

Тема 6. Оцінка функціональної організованості як складової системної ефективності

6.1. Своєчасність та швидкодія прийняття рішень.

Цикли відтворення засобів і предметів праці, людського капіталу. Коефіцієнт своєчасності розвитку підприємства. Ментальні моделі. Ментальна карта прийняття рішення відносно ефективності розвитку підприємства.

6.2. Стійкість розвитку підприємства.

Фінансова стійкість. Виробнича стійкість. Оцінювання виробничої стійкості з використання теорії масового обслуговування. Організаційна стійкість. Оцінювання організаційної стійкості з використання теорії ігор. Приклад оцінювання організаційної стійкості машинобудівного підприємства. Оцінювання організаційної стійкості на базі кооперативних ігор.

6.3. Інші складові функціональної організованості розвитку підприємства.

Актуалізація функцій персоналу компанії. Мотивуючий потенційний бал. Приклад оцінювання мотивуючого потенційного балу машинобудівного підприємства. Тренінг як метод підвищення рівня актуалізації функцій персоналу підприємства. Раціональна комбінація властивостей зосередження та лабільності в процесі розвитку підприємства. Нейтралізація дисфункцій в процесі розвитку підприємства. Замкнутий контур управління підприємством

Тема 7. Оцінка результативності як складової системної ефективності розвитку підприємства

7.1. Порівняльна характеристика методів оцінювання результативності розвитку підприємства.

Збалансована система показників Нортон-Каплана. Збалансована система показників Л. Мейсела. Інтегрована модель збалансованої системи показників і показника економічної доданої вартості. Піраміда ефективності К. Макнейра, Р. Ланча та К. Кроса. Модель EP²M К. Адамса й П. Робертса, Хосін Канрі.

7.2. Багатовимірний факторний аналіз показників результативності розвитку машинобудівних підприємств.

Місце машинобудівних підприємств в розвитку України. Основні показники результативності машинобудівних підприємств України. Багатовимірний факторний аналіз з використанням програмного пакету Statistica. Факторні навантаження показників результативності розвитку машинобудівних підприємств України. Радіальна діаграма лідерів машинобудування.

Тема 8. Методичне забезпечення оцінки системної ефективності розвитку підприємства

8.1. Методичне забезпечення агрегування умов системної ефективності розвитку підприємства.

Агрегована структура умов системної ефективності розвитку підприємства. Піраміда формування інтегрального показника. Методи агрегування. Структура агрегування умов системної ефективності розвитку підприємства.

8.2. Оцінювання умов системної ефективності розвитку підприємства методом аналізу ієрархій.

Характеристика основних понять методу аналізу ієрархій: фокус, сили, актори, актори, ісход, узагальнений сценарій. Процедура реалізації методу аналізу ієрархій. Ієрархія прямого процесу оцінювання умов системної ефективності розвитку підприємства. Приклад застосування методу аналізу ієрархій на машинобудівному підприємстві. Ієрархія зворотного процесу оцінювання умов системної ефективності розвитку підприємства.

3. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 3.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляються у відповідний журнал. Отримані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів з даної навчальної дисципліни.

Таблиця 3.1

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання
1	2
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи оцінки ефективності розвитку підприємства	
<i>Тема 1.</i> Визначення понятійного апарату оцінки ефективності розвитку підприємства	<i>Тема семінарського заняття «Теоретичні засади оцінювання ефективності розвитку підприємства»</i> 1. Основні етапи формування джерел економічних ефектів. 2. Основні характеристики потоку функціональних перетворень в процесі формування економічних ефектів. 3. Матеріально-енергетичні, фінансові та інформаційні потоки при формуванні комплексу економічних ефектів. 4. Порівняльна характеристика понять «ефект» і «ефективність». 5. Взаємозв'язок між поняттями «ефект» і «ефективність». 6. Інтенсивні фактори формування ефективності розвитку підприємства. 7. Визначення сутності і видів ефективності розвитку підприємства.

	8. Комплексне оцінювання ефективності розвитку підприємства.
--	--

1	2
Змістовий модуль 2. Оцінка системної ефективності розвитку підприємства	
Тема 4. Структура моделі системної ефективності розвитку підприємства	<i>Тема семінарського заняття «Елементи оцінки системної ефективності розвитку підприємства»</i> 1. Діалектична сутність процесів функціонування та розвитку. 2. Порівняльний аналіз методів формування інформаційної бази умов розвитку підприємства. 3. Межі функціонально-операційного центру на різних рівнях розвитку підприємства. 4. Порівняльний аналіз підходів щодо оцінювання наявного потенціалу розвитку сучасних підприємств. 5. Сутність архітекtonіки потенціалу. 6. Порівняльна характеристика методів оцінювання результативності розвитку підприємства. 7. Особливості оцінювання функціональної погодженості вертикальних, горизонтальних і сферичних зв'язків на сучасних підприємствах. 8. Межі застосування моделі В. Врума при оцінці ефективності розвитку підприємства 9. Основні критерії оцінки розвитку функціонально-операційного центру. 10. Модель оцінки капітальних активів.

4. Теми практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 4.1).

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи оцінки ефективності розвитку підприємства</i>	<i>Завдання 1. Визначення найбільш результативних видів економічної діяльності, визначення суб'єкта оцінювання та підбір вихідних даних</i>
	<i>Завдання 2. Оцінка ефективності розвитку підприємства співвідношенням результати-витрати</i>
	<i>Завдання 3. Оцінка ефективності розвитку підприємства як здатності використовувати свій потенціал</i>
	<i>Завдання 4. Оцінка ефективності розвитку підприємства на основі теорії ефективності</i>
	<i>Завдання 5. Оцінка ефективності розвитку підприємства на основі стійкості розвитку</i>
	<i>Завдання 6. Оцінка ефективності розвитку підприємства як рівня задоволеності основних стейкхолдерів</i>
	<i>Колоквіум за змістовим модулем 1 «Теоретичні основи оцінки ефективності розвитку підприємства»</i>
<i>Змістовий модуль 2. Оцінка системної ефективності розвитку підприємства</i>	<i>Завдання 7. Оцінювання складових наявного потенціалу з використанням різних методичних підходів</i>
	<i>Завдання 8. Оцінювання функціональної погодженості вертикальних, горизонтальних і сферичних зв'язків</i>
	<i>Завдання 9. Оцінювання результативності розвитку підприємств різних видів економічної діяльності</i>
	<i>Завдання 10. Оцінювання умов розвитку підприємства методом аналізу ієрархій</i>
	<i>Колоквіум за змістовим модулем 2 «Оцінка системної ефективності розвитку підприємства»</i>

5. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань та формування практичних навичок з навчальної дисципліни, наведені в табл. 5.1.

Таблиця 5.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Форми контролю СРС
1	2	4
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи підприємництва		
<i>Тема 1.</i> Визначення понятійного апарату оцінки ефективності розвитку підприємства	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми <i>«Теоретичні засади оцінювання ефективності розвитку підприємства»</i>	Презентація результатів
<i>Тема 2.</i> Аналіз існуючих підходів щодо оцінки ефективності розвитку підприємства	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд Інтернет джерел за заданою тематикою, підготовка та виконання практичних завдань <i>«Визначення найбільш результативних видів економічної діяльності, визначення суб'єкта оцінювання та підбір вихідних даних», «Оцінка ефективності розвитку підприємства співвідношенням результати-витрати» та «Оцінка ефективності розвитку підприємства як здатності використовувати свій потенціал».</i>	Презентація результатів практичних завдань
<i>Тема 3.</i> Концепція оцінки системної ефективності розвитку підприємства	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд Інтернет джерел за заданою тематикою, підготовка та виконання практичних завдань <i>«Оцінка ефективності розвитку підприємства на основі теорії ефективності», «Оцінка ефективності розвитку підприємства на основі стійкості розвитку» та «Оцінка ефективності розвитку підприємства як рівня задоволеності основних стейкхолдерів».</i> Підготовка до колоквіуму.	Захист практичних завдань. Колоквіум
Змістовий модуль 2.		
Оцінка системної ефективності розвитку підприємства		
<i>Тема 4.</i> Структура моделі системної ефективності розвитку підприємства	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми <i>«Елементи оцінки системної ефективності розвитку підприємства», виконання індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ) «Оцінювання системної ефективності розвитку підприємства (бази практики) та розробка заходів з усунення вузьких місць»</i>	Презентація результатів

1	2	3
<i>Тема 5. Оцінка наявного потенціалу підприємства як складової системної ефективності</i>	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд Інтернет джерел за заданою тематикою. Підготовка і виконання практичного завдання <i>«Оцінювання складових наявного потенціалу з використанням різних методичних підходів»</i> , виконання ІНДЗ.	Захист практичного завдання
<i>Тема 6. Оцінка функціональної організованості як складової системної ефективності</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Виконання практичних завдань <i>«Оцінювання функціональної погодженості вертикальних, горизонтальних і сферичних зв'язків»</i> , виконання ІНДЗ.	Презентація результатів практичного завдання
<i>Тема 7. Оцінка результативності як складової системної ефективності розвитку підприємства</i>	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд Інтернет джерел за заданою тематикою. Підготовка і виконання практичного завдання <i>«Оцінювання результативності розвитку підприємств різних видів економічної діяльності»</i> , виконання ІНДЗ.	Захист практичного завдання
<i>Тема 8. Методичне забезпечення оцінки системної ефективності розвитку підприємства</i>	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка і виконання практичного завдання <i>«Оцінювання умов розвитку підприємства методом аналізу ієрархій»</i> , підготовка презентації ІНДЗ, підготовка до колоквіуму.	Презентація результатів практичного завдання та захист ІНДЗ Колоквіум

5.1. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) студента є вибіркоким видом позааудиторної самостійної роботи студента та має навчально-дослідницький характер, виконується у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується разом зі складанням підсумкового екзамену з даної навчальної дисципліни. Виконання ІНДЗ є одним із важливих засобів підвищення якості підготовки майбутніх спеціалістів, які здатні застосовувати на практиці теоретичні знання, вміння та навички з даної навчальної дисципліни.

Тема ІНДЗ: *«Оцінювання системної ефективності розвитку підприємства (бази практики) та розробка заходів з усунення вузьких місць»*.

6. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, групові дискусії, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ділові ігри, метод сценаріїв, банки візуального супроводу (табл. 6.1 і 6.2).

Таблиця 6.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни (лекційні заняття)

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
<i>Тема 1.</i> Визначення понятійного апарату оцінки ефективності розвитку підприємства	Лекція проблемного характеру з питання «Зв'язки та від'ємності між категоріями ефект і ефективність», групові дискусії, банки візуального супроводу
<i>Тема 2.</i> Аналіз існуючих підходів щодо оцінки ефективності розвитку підприємства	Лекція проблемного характеру з питання «Існуючі підходи до оцінки ефективності розвитку підприємства: недоліки та переваги, обмеження в застосуванні», групові дискусії, банки візуального супроводу
<i>Тема 3.</i> Концепція оцінки системної ефективності розвитку підприємства	Міні-лекція з питання «Основні положення концепції оцінки системної ефективності розвитку підприємства», групові дискусії, банки візуального супроводу
<i>Тема 4.</i> Структура моделі системної ефективності розвитку підприємства	Міні-лекція з питання «Складові моделі системної ефективності розвитку підприємства», групові дискусії, банки візуального супроводу
<i>Тема 5.</i> Оцінка наявного потенціалу підприємства як складової системної ефективності	Лекція проблемного характеру з питання «Місце потенціалу в формуванні умов ефективності розвитку підприємства», групові дискусії, банки візуального супроводу

Продовження табл. 6.1

1	2
<i>Тема 6.</i> Оцінка функціональної організованості як складової системної ефективності	Міні-лекція з питання «Загальна процедура оцінки складових функціональної організованості розвитку підприємств», групові дискусії, банки візуального супроводу
<i>Тема 7.</i> Оцінка результативності як складової системної ефективності розвитку підприємства	Лекція проблемного характеру з питання «Особливості формування системи показників результативності розвитку підприємств, що відносяться до різних видів економічної діяльності», групові дискусії, банки візуального супроводу
<i>Тема 8.</i> Методичне забезпечення оцінки системної ефективності розвитку підприємства	Міні-лекція з питання «Агрегована структура умов системної ефективності розвитку підприємства», групові дискусії, банки візуального супроводу

Таблиця 6.2

**Використання методик активізації процесу навчання
(семінарські та практичні заняття)**

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
1	2	3
<i>Тема 1.</i> Визначення понятійного апарату оцінки ефективності розвитку підприємства	<i>Семінарське заняття.</i> Тема: «Теоретичні засади оцінювання ефективності розвитку підприємства»	Семінари-дискусії, презентації
<i>Тема 2.</i> Аналіз існуючих підходів щодо оцінки ефективності розвитку підприємства	<i>Завдання 1.</i> Визначення найбільш результативних видів економічної діяльності, визначення суб'єкта оцінювання та підбір вихідних даних	Кейс-метод, робота в малих групах, мозкові атаки, презентації
	<i>Завдання 2.</i> Оцінка ефективності розвитку підприємства співвідношенням результативності витрати	Ділова гра, робота в малих групах, презентації
	<i>Завдання 3.</i> Оцінка ефективності розвитку підприємства як здатності використовувати свій потенціал	Ділова гра, робота в малих групах, презентації
<i>Тема 3.</i> Концепція оцінки системної ефективності розвитку підприємства	<i>Завдання 4.</i> Оцінка ефективності розвитку підприємства на основі теорії ефективності	Ділова гра, робота в малих групах, презентації

Продовження табл. 6.2

1	2	3
<i>Тема 3. Концепція оцінки системної ефективності розвитку підприємства</i>	<i>Завдання 5. Оцінка ефективності розвитку підприємства на основі стійкості розвитку</i>	Ділова гра, робота в малих групах, презентації
<i>Тема 4. Структура моделі системної ефективності розвитку підприємства</i>	<i>Семінарське заняття. Тема: «Елементи оцінки системної ефективності розвитку підприємства»</i>	Семінари-дискусії, презентації
<i>Тема 5. Оцінка наявного потенціалу підприємства як складової системної ефективності</i>	<i>Завдання 7. Оцінювання складових наявного потенціалу з використанням різних методичних підходів</i>	Робота в малих групах, мозкові атаки, групові дискусії, презентації
<i>Тема 6. Оцінка функціональної організованості як складової системної ефективності</i>	<i>Завдання 8. Оцінювання функціональної погодженості вертикальних, горизонтальних і сферичних зв'язків</i>	Робота в малих групах, мозкові атаки, презентації
<i>Тема 7. Оцінка результативності як складової системної ефективності розвитку підприємства</i>	<i>Завдання 9. Оцінювання результативності розвитку підприємств різних видів економічної діяльності</i>	Робота в малих групах, мозкові атаки, групові дискусії, презентації
<i>Тема 8. Методичне забезпечення оцінки системної ефективності розвитку підприємства</i>	<i>Завдання 10. Оцінювання умов розвитку підприємства методом аналізу ієрархій</i>	Метод сценаріїв, групові дискусії, презентації

7. Рекомендована література

7.1. Основна

1. Гонтарева І. В. Системная эффективность предприятия: сущность, факторы, структура / И. В. Гонтарева, Р. М. Нижегородцев. – Москва-Киров: ВСЭИ, 2012. – 152 с.

2. Гонтарева І. В. Оцінювання системної ефективності функціонування і розвитку промислових підприємств: монографія / І. В. Гонтарева. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2011. – 480 с.

3. Економіка підприємства: компетентність і

ефективність розвитку: монографія / В. С. Пономаренко, М. В. Афанасьєв, І. В. Гонтарева та інш.; за заг. ред. д.е.н., проф. Пономаренка В. С. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 187 с.